

DEL MITE A LA FILOSOFIA. Esquema número 1

Grècia. Característiques culturals i socials	<ul style="list-style-type: none"> - No llibres sagrats - No casta sacerdotal - No sistema educatiu organitzat - Transmissió oral - Poetes: <ul style="list-style-type: none"> - Flexibilitat i adaptació segons auditori - Més proximitat homes/déus <ul style="list-style-type: none"> - Déus: models no massa edificants - Més llibertat de crítica
--	---

MYTHOS	
a) Significat –Evolució	<ul style="list-style-type: none"> - “Expressió” - “Allò que es diu en forma de conte” - “Històries tradicionals de déus i herois”
b) Contingut	- Missatges importants sobre la vida en general i sobre la vida social en particular
c) Categories	<ul style="list-style-type: none"> - Cosmogonia: formació de l'univers - Formació dels déus de l'Olimp. - Relats herois més antics. - Relats herois més joves. - Invencions posteriors.
d) Visió del món	<ul style="list-style-type: none"> - Personificació i divinització forces naturals. - Comportament arbitrari d'aquestes divinitats (cap norma fixa) - La MOIRA, el destí, com a força abstracta, per damunt dels propis déus. Força inexorable.

DOS MODELS MÍTICS SUCCESSIUS: ORIGEN DE DUES LINIES DE PENSAMENT FILOSÒFIC

1) El model genètic (Arbre genealògic)	→	Presocràtics materialistes. <ul style="list-style-type: none"> - Recerca de l'Arjé o element primordial o “mare” de totes les coses. - “Com són les coses?” 	Milesis: <ul style="list-style-type: none"> - Tales: aigua - Anaximandre: ápeiron (indefinit) - Anaxímenes: aire (quantificació)
2) El model d'un ordre permanent sota el govern de Zeus. <ul style="list-style-type: none"> - Zeus dirigint l'ordre mundial mitjançant la DIKÉ o justícia: equilibri dels interessos oposats dels diferents déus, malgrat les contínues tensions. 	→	Heràclit <ul style="list-style-type: none"> - “Què vol dir que les coses SÓN?” - Rebuig del model genètic. - Permanència en mig del continu canvi: El Foc. 	<ul style="list-style-type: none"> - Inaugura el pensament abstracte. - Desconfiança en els sentits (doxa) - Esforç a través de la raó (lógos) - Recerca de l'essència: <ul style="list-style-type: none"> - allò que no canvia malgrat els canvis d'aparences. - Inici de la FILOSOFIA: el problema del canvi. El significat del “SER”

EL PROBLEMA DEL CANVI. FILOSOFIA ANTIGA. Esquema número 2.

Període Físic			COM SÓN LES COSES ?	Recerca sobre l'arjé de les coses
	Monistes		- Milesis (Tales, Anaximandre, Anaxímenes) - Pitagòrics.	
		Dificultats	Què vol dir que les coses són? (Reflexió i discussió sobre el significat de "CANVI")	Confusió sobre els significats del verb ser a) Existir b) Posseir determinada qualitat
	Heràclit		- Canvi (som i no som). "Lluita de contraris" - Lògos: Copsar allò constant (harmonia de contraris)	- Una cosa era i es convertia en una altra (contrari). - Convertir-se en el que no és.
	Parmènides		- Reflexió sobre la coherència de les paraules. - El que és no pot no ser quelcom. NO-SER: desaparèixer de l'existència. (La suma del ser ha de ser constant)	- Crítica al monisme (immutabilitat del ser) - "El ser és i el no-ser no és" De l'Ú (arjé) no pot sorgir una multiplicitat.
	Heràclit/Parmènides			Introducció al pensament abstracte i racional
	Pluralistes		- Salvar el món de les aparences. - En comptes d'un sol (Arjé), varis o infinits arjés: Anaxàgores, Empèdocles, atomistes...	Resposta a la lògica implacable de Parmènides: (La suma del ser ha de ser constant). - Que es combinen en proporcions diverses segons els autors
		Insatisfacció	- Davant l'explicació del canvi = Fisis = vida.	- El món flueix imparabile, mentre que el llenguatge/pensament (Lògos) fixa i separa.
	Plató	La teoria de les idees	- Els sentits copsen els canvis (fenomen = apareença). - Oposició entre veritat = episteme = raó = autèntica realitat, i apareença = doxa = sentits = falsa realitat, enganyosa i passatgera	La raó copsa allò que no canvia, allò que és etern = IDEA
		Insatisfacció		
Aristòtil		- Acte i Potència - La Fisis flueix (canvia) vers una finalitat. . - Aquest moviment/canvi/aspiració és diferent segons les distintes espècies.	Les coses són el que són (acte) = aglà, però poden arribar a ser una altra cosa (potència) = alzina. Aspira a assolir quelcom (Teleologisme).	

PLATÓ. Esquema número 3.

- Seguidors d'Heràclit	- Influències dels seguidors d'Heràclit i dels seguidors de Parmènides El canvi es continu.	Per tant, no pot haver coneixement d'aquest món, atès que el coneixement requereix un objecte permanent que pugui ser conegut.
- Seguidors de Parmènides	Si existeix aquesta realitat permanent...	Només pot ser descoberta per la ment, completament apart de l'activitat dels sentits.
	L'objecte del coneixement ha de ser immutable i etern.	Lliure del temps i del canvi, atès que els sentits ens posen en contacte amb allò mutable i perible.
- També influència dels pitagòrics	Interès per les matemàtiques	Via de purificació (també espiritual)
PROPOSTA DE PLATÓ		
Possibilitat del coneixement científic	Existeixen els objectes del coneixement, però no poden ser identificats amb res procedent del món perceptible - Idees / Formes = Patró / model	Existeixen en un món ideal, fora de l'espai i del temps (model matemàtic) Símil entre l'actor i el seu personatge
Coneixement i creença	El coneixement està relacionat amb allò que ÉS , mentre que la creença es relaciona amb allò que "ÉS i NO ÉS" (Heràclit)	Elena de Troia pot ser bella aquest any, però en un termini de 30 anys pot tornar-se lletja. - A més a més, i per damunt de les diverses coses particulars que són, per exemple belles, existeix allò que Plató anomena "el bell en si mateix", allò que és bell d'una manera eterna, immutable i absoluta. - I això (la forma del bell, com a oposada a les coses belles particulars) és l'objecte del coneixement filosòfic... (Existeix "la" grip ?).
	- Es posa de manifest que un objecte com el "bell en si mateix" (la bellesa absoluta), no és quelcom que trobem en la nostra vida corrent de cada dia. - L'autèntic coneixement exigeix apartar-se del món sensible per passar al món de l'"intel·ligible".	No pot observar-se mitjançant els sentits, sinó que es tracta de quelcom, la naturalesa del qual és completament abstracte i teòrica, i que, per tant, cal captar d'una manera purament intel·lectual, i no pas d'una manera visible o tangible. - Darrera d'aquestes analogies hi ha un PROPÓSIT POLÍTIC.
Dificultats	<ul style="list-style-type: none"> - Exposició poètica i metafòrica per expressar la relació entre aquests dos àmbits o mons. - Jerarquització del món de les idees (més generals, menys generals). DIALÈCTICA. - Possible revisió de la teoria de les idees: Acceptació de la idea de moviment i del no-ser (alteritat). Diàlegs d'època de vellesa. 	

PLATÓ. LA TEORIA DE LES IDEES. Esquema número 4.

Intenció ètica	Fundar la virtut en el saber en front al relativisme moral dels sofistes	
Intenció política	Els governants han de ser filòsofs	
Intenció científica	La ciència (episteme) sols pot versar sobre objectes estables i permanents	Han d'existir
	- Idees: existeixen amb independència de les coses.	Són realitats (les coses sensibles són menys reals)
	- Cada IDEA és única, eterna, immutable i inalterable	Atributs de l'ÉSSER de Parmènides: - realitat intel·ligible i estàtica.
	- Les idees són les "CAUSES" de les coses.	
	- Duplicació del món	1. Món intel·ligible, plenament real (idees). Influència de Parmènides. 2. Món sensible, dominat pel devenir (Heràclit): menys real (és/no és).
	- Relació entre els dos mons: METEXIS (PARTICIAPCIÓ); MIMESIS (imitació)	Revisió teoria de les idees. Diàlegs crítics (vellesa). - Diàlegs "Parmènides", "Sofista", "Teetet".
	- Quantes IDEES ? A cada tipus de coses (espècie) correspon una idea	Fins el diàleg "Parmènides" Plató havia admès idees dels objectes matemàtics, idees dels valors i havia dubtat sobre les Idees de les coses sensibles (home, foc, aigua...)
	- Quina és la relació de les idees entre si? Al diàleg "El Sofista" dinamitza el Món de les Idees.	Plató admet una certa comunicació (koinomia), sense que per això perdin la seva pròpia identitat. - Si Parmènides afirmava que només es podia parlar de l'ÉSSER (i només de l'ÉSSER), Plató pensa que s'ha de parlar de 5 conceptes fonamentals: ÉSSER, MOVIMENT, REPÒS, SEMBLANÇA (allò idèntic), DISSEMBLANÇA (alteritat). - En conseqüència, cal admetre també el NO-ÉSSER (que Parmènides rebutjà com a impensable).
	- La qual cosa equival a dir que no és possible explicar el món sense la multiplicitat i el moviment. - Cada ÉSSER és el que ÉS (identitat), i alhora NO-ÉS l'altre (alteritat). - El MOVIMENT és moviment i NO-ÉS repòs	→ Defunció de la Filosofia de Parmènides
	- La DIALECTICA. - En principi, la Dialèctica és un procés <u>ascendent</u> vers la Idea, i després de la Idea en Idea fins la Idea Suprema. - (Erotisme platònic basat en l'"entrenament matemàtic"). - Hi ha també una Dialèctica descendent (diàiresis)	→ El Bé = Ú = Visió de conjunt = Ordre total = Saber Absolut. - Procés invers que reconstrueix la sèrie de les Idees sense cap recurs a l'experiència. D'aquesta manera, la Dialèctica permet establir la comunicació (koinomia) i lligam (simploké) entre les Idees.
- La REMINISCÈNCIA (Anamnesi) = Record La Idea no està "continguda" en les coses sensibles que participen d'ella o la imiten. És una realitat "separada". - En contemplar les coses pot recordar-les. El coneixement sensible no té manca, per tant, de valor: serveix d'OCASIÓ per al record. (Expressió metafòrica que posteriorment al diàleg "Fedre" no es troba en Plató)		

ARISTÒTIL. Esquema número 5.

Acceptació IDEES	- Però no separades de les coses, sinó en elles.	- Rebuig exposició poètica i metafísica de Plató - Referència: La BIOLOGIA
Herència de Plató	1) El coneixement és possible 2) Aquest coneixement ha de ser coneixement de la FORMA - Ser actual - Ser potencial	- On és l'estabilitat del coneixement que exigeix la ment humana? : SUBSTRATUM (Subjecte: el que hi ha sota). - Cada objecte, cada substància porta dins seu determinades possibilitats de canvi, però no pas per a qualsevol tipus de canvi.
Dos tipus de SUBSTÀNCIES	1) Substància primera (l'individu concret: "Sòcrates") 2) Substància segona: l'espècie i el gènere: "home", "animal")	Aristòtil, com a biòleg que és, tendeix en cert sentit, a donar preferència a la substància segona: - Els individus moren; solament l'espècie subsisteix (en altres individus)
	- En sentit estricta, "SUBSTÀNCIA" és l'individu concret. - Però ha d'atorgar alguna realitat a les espècies i als gèneres, ja que solament sobre ells (i no pas sobre els individus) tracta la ciència	- La ciència té com a objecte l'UNIVERSAL = allò que no canvia. - Per això els considera també com a substàncies, però únicament en sentit secundari: no existeixen "separades" de la substància primera, sinó en (dins) ella
FORMA I MATÈRIA (TEORIA HILEMÒRFICA)		
- Forma	És l'essència de la cosa, la substància segona, l'espècie (eterna)	Però no existeix més que en la matèria
- Matèria	Tot el que esdevé ha de posseir matèria (l'individu concret)	Matèria i Forma són eternes, però no existeixen independentment, sinó en el COMPOST d'ambdues.
	- La FORMA és comú a tota l'espècie (i per això preexisteix a l'individu), i allò que individualitza és la matèria.	
Potència – Acte i Matèria – Forma	Són estructures paral·leles.	La MATÈRIA està en potència (passiva) de la forma. I la FORMA és allò que actualitza la matèria
La LÒGICA	- Instrument. - La ciència explica la realitat tot deduint el particular (individu) de l'universal (espècie, que és la seva causa.	La funció de la "Lògica" és MOSTRAR aquesta connexió a través del SIL-LOGISME.

ARISTÒTIL. Esquema número 6.

Crítica a la teoria platònica de les idees	- Rebuig a una essència separada de les coses	- “Tot intentant explicar aquest món, Plató ho duplica, amb la qual cosa ara cal explicar els dos mons”
Fidelitat a Plató	La ciència versa sobre allò que és general i universal.	No rebutja la teoria de les idees totalment, sinó la seva existència SEPARADA de les coses.
La “física” com a ciència de la natura	El MOVIMENT és la característica essencial de la naturalesa dels éssers sotmesos a naixement i mort.	
Què vol dir “Naturalesa”? = Moviment	Hi ha una tendència a assolir un fi que caracteritza els moviments dels éssers vius (TELEOLOGISME). - Hi ha ciència on hi ha DEMOSTRACIÓ (La Lògica) = “Analítica”	- Alternativa a la “Dialèctica” platònica.
La Lògica	Antecedents: La “Dialèctica” de Plató. - Aristòtil considera a Lògica no com a ciència, sinó com a una PROPEDEÚTICA (preparació a la ciència).	La Lògica és l'instrument (ORGANON) DE LA CIÈNCIA. Ciència: Tracta d'allò universal i necessari (immutable)
	Si volem tenir un coneixement científic de la realitat, és a dir de les coses singulars, l'únic procediment vàlid és CONNECTAR-LES AMB L'UNIVERSAL (igual que Plató)	La ciència explica la realitat deduint el particular de l'universal (que és la seva causa), a través del SIL-LOGISME: (Aplicació a la Biologia.) 1) Tot home (B) és mortal (A) 2) Sòcrates (C) és home (B) Aleshores, Sòcrates (C) és mortal (A)
	- Aristòtil també proposa un altre mètode per connectar el particular amb l'universal. El Sil-logisme (deductiu) va de l'universal al particular; Inducció: del particular a l'universal.	→ La inducció
Demostració. Definició	Segons Aristòtil, posseïm coneixement científic d'una cosa quan sabem:	1. Que aquesta cosa és (existeix) 2. Allò que és (essència)... universal 3. El perquè (causa)... necessari
	Un coneixement d'aquest tipus sols s'assoleix per via de DEMOSTRACIÓ (SIL-LOGISME CIENTÍFIC)	Només és científic el sil-logisme que es recolza en premisses que són “vertaders, primàries, immediates...” (igual que Plató)
	Així, doncs, tota demostració ha de basar-se, en últim terme, en uns primers principis que, per ser primers, han de ser immediatament evidents i indemostrables. - Aquests principis són de 2 tipus: - A) Axiomes: evidents per si mateixos (“El tot és més gran que les parts”) –Exemple. Poden ser comuns a totes les ciències o propis d'algunes ciències únicament. - B) Tesis peculiars d'algunes ciències que poden ser “hipòtesis” o “definicions” DEFINICIO: Serveix per establir l'“essència” permanent de les diverses “espècies” en que es pot classificar la realitat (ja que l'individu és indefinible): A) Gènere i B) Diferència específica / diferència específica.	

FILOSOFIA GREGA. PERÍODE ANTROPOLÒGIC. Esquema número 7

Guerra contra els perses. Sorgiment de 2 potències regionals. Atenes (marítima). Esparta (terrestre)		
ATENES (Evolució política). Successives reformes fan augmentar el poder de les classes populars . (Pèricles)		
	Comparat amb Esparta es pot dir que Atenes és una democràcia limitada	Exclou dones, metecs, esclaus
L'educació dels fills	A càrrec de la iniciativa privada. El mestre rep els nens a casa seva i els ensenya aritmètica i lletres elementals, música i gimnàstica	Predomini de la MUSIKÉ (lletres i música). A partir dels 14 anys la cultura física s'imposava sobre la intel·lectual (musiké) –capes altes-
Sofistes	Conferenciants itinerants. Ensenyaven tot allò que no s'aprenia a l'escola elemental:	Geometria, física, astronomia, medicina, arts, i sobretot, RETÒRICA i filosofia pròpiament dita.
	Objectiu: La formació dels dirigents, de les élites de cada polis	(honoraris elevadíssims)
	Revolució en l'educació: Provocació dels sofistes. Evolució del mot "ARETÉ" –virtut- - Societat aristocràtica: "excel·lència" que els déus concedeixen als nobles (ARISTOS = els millors, els de bona casta. L'educació = subratllar aquest aspecte): dignitat, honor, coratge davant el camp de batalla. - Societat democràtica – Sofistes – La TECHNÉ. Es pot aprendre per persuadir l'Assemblea (ecllésia) i guanyar els vots de la majoria = Poder Polític. Habilitat, èxit en la vida pública. ELOQUÈNCIA (RELATIVISME MORAL –FÍSIS / Nomos); lleis: convenció social –no sagrades_, contracte social, egoisme (àtoms)	
Guerra del Peloponès	- Derrota d'Atenes contra Esparta. - Onada conservadora (superstició, recerca de culpables, càstig dels déus per la supèrbia humana.	Problemes econòmics. Pèrdua de l'hegemonia regional. - Cap de turc: Sofistes ... i Sòcrates (al que identifiquen com a sofista = irreverent, incordiant i amic d'aristòcrates =enemics = Esparta).
Sòcrates	Reflexió política molt impregnat de sentit religiós. - Intel·lectualisme moral: "La virtut és coneixement"	Lleis sagrades. Confiança en la regeneració de la polis.
	- Areté (El sentit de l'OFICI DE VIURE). - La "VIRTUT" no s'ensenya (Contra Sofistes) - La MAIÈUTICA: ironia contra la supèrbia i la prepotència, coratge dels febles; humilitat, recerca en comú	Automatisme Raó → Acció correcta. - Inducció →
Plató	Ressentiment contra la polis per haver executat l'home més savi de Grècia. - Contradicció Raó – Desig. És necessari el coratge per reprimir els instints = cos = individualisme = insolidaritat = provocat per la falta de coneixement d'allò que convé a la globalitat - SAVI PLATÒNIC: Compromès amb el destí de la polis = governant =	- No partidari de l'optimisme de Sòcrates: intel·lectualisme moral. - L'individu es guia pels plaers immediats i no pels plaers "sencers". 3 parts de l'ànima = 3 parts de la polis. coneixement d'allò que convé a tothom
Aristòtil	Metec a Atenes. L'individualisme no és dolent si és moderat (MESOTÉS) = Terme mig. - La polis ja no és un "ecosistema" totalment afectiu, sinó més aviat econòmic. - Més importància a les VIRTUTS DIANOÈTIQUES que a les virtuts ÈTIQUES	El savi ja no ha de ser tan polític (virtuts ètiques) i sí més erudit (àmbit privat = dianoètiques). Veu amb bons ulls la pèrdua de sobirania de la polis. Preparació a la visió de la COSMÒPOLIS (Imperi macedoni)